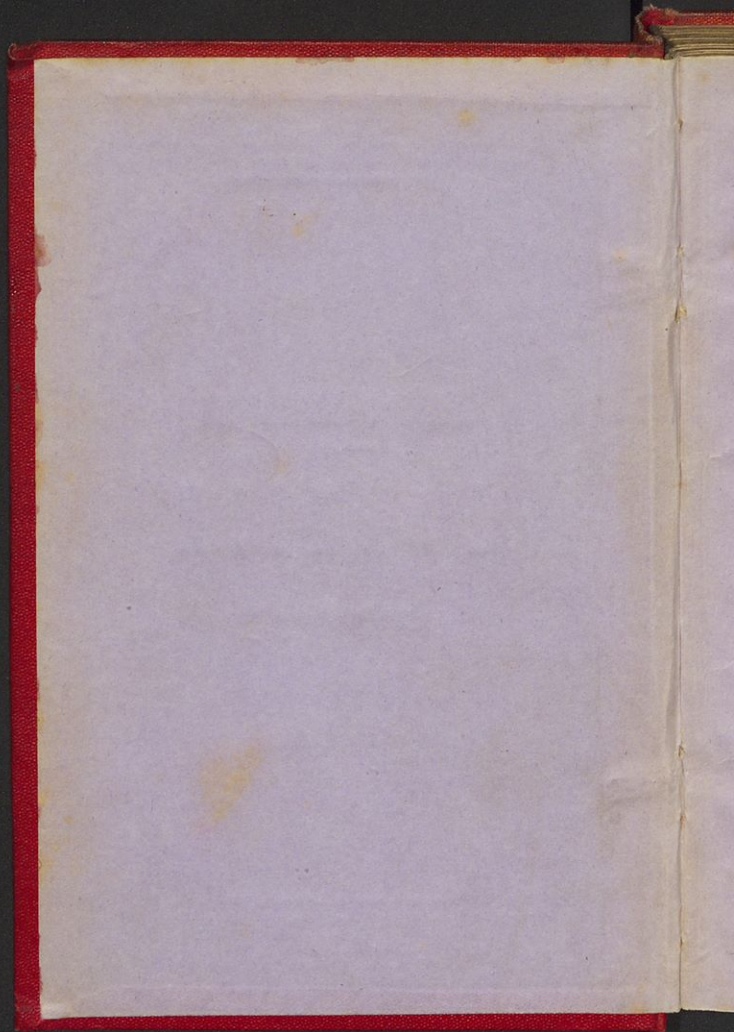

45198

JOSIP PAGLIARUZZI

POEZIJE

F. J. Šoubkajič
železn. postaje
maščelnik
Sava
1887.

BVBC

P O E Z I J E .

ZLOŽIL

JOSIP PAGLIARUZZI — K

— KRILAN. —

I.

V GORICI.

ZALOŽIL ANTON KLODIČ-SABLADOSKI.

1887.

45198

TISKALA

HILARIJANSKA TISKARNA V GORICI.

KAZALO.

	stran
Slovó	5
● Na planine	7
× Deklè in tica	9
Vihra	13
Vprašanje	14
Udaja	16
Pustite me	18
Kako bi bil vesel?	20
Samoti	22
Na junakovem grobu	24
Pastir	28
Drevescu	33
Srcu	35
Slovenski vojak	38

	stran
V cerkvi	41
✓ Svidenje	43
✗ Na bojišči	47
✓ ₁ Smrt Indža Vojvode	51
Zadnji dan leta	78
✓ Stari hajduk	79
Deklè in marjetica	89
✗ Spomladi	96
Tri cvetice	100
Zakaj je bil raztresen	103
Narasli potok	109
Zakaj ni mogla šivati	113
● Ljubica	117
Kralj in kraljica	123
✗ Črna žena	127
To duša moja je sanjava	144

Slovó!

Oj z bogom, oj z bogom ti mala vas,
Oj z bogom ti širno poljé!
Pozdravljam te hribov zelenih pas,
Pozdravljam vas glásne vodé!

Med vami nekdaj sem vesel igral,
In létal in skákal okrog,
Ko v sreči otróčji še nisem znal
Življenja skrbí in nadlóg.

In v čisti ljubezni se vam tedaj
Udalo je moje srcé,
Da tukaj bi živel in spal nekđaj
Bilé so edine željé.

Zató, kó jaz jemljem od vas slovó
In gredem v vrtinec svetá,
Zató mi srcé je takó težkó
In teče mi pôtok solzâ.

Oj z bogom, oj z bogom tí mala vas,
Oj z bogom ti ravno poljé!
Pozdravljam te hribov zelenih pas,
Pozdravljam vas glasne vodé!

In koder bom hodil in bival jaz
V vseh krajih širóke zemljé,
Na vaju bom mislil poljé in vás,
Na vas, oj goré in vodé!

Na planine !

Góri, gori na planine
Misel vsaka mi letí,
Góri mi iz te dolíne
Duša moja hrepení.

Góri, kjer presrečna léta
Mláda leta tekla so,
Tam se sreča mi obéta
Tja nemírne míslí vró.

Le imejte krasne svoje
Vi ravnine in vrté,
Dajte mi planine moje,
Dajte moje mi goré!

Deklè in tica.

Leží, leží mi tam poljé,
Tam pod goró ravno poljé.

Na srédi pólja lipé tri,
Sred lip pa híšica stojí.

In v híšici deklè leži,
Bolnó leži, močnó trpí.

Skoz okence ji zré okó
Tja v jasno in modro nebó.

In sèm čez pólje priletí
Zdaj tíčica na lipe tri,

Pa tam pod oknom obsedí,
Zagostolí, zažvrgolí.

Deklíci se okó zjasní
In tíčici to govori :

Oj hitro, tica, vzdigni se,
Pa léti čez ravnó poljé.

In léti mi do ljubega,
Do ljubega, do dragega,

Pa reci mu besede té,
Da mrtva njega ljuba je.

In tica hitro vzdigne se,
Letí čez ravno mi poljé.

In tja do ljúbega letí,
In tam na oknu obsedí.

Zagostolí, zažvrgolí,
In ljúbemu takó velí:

O hitro, hitro vzdigni se,
Zdaj tvoja ljuba mrtva je.

Junák konjiča ošedlá
In tjà na pólje se podá,

Za tico, ki pred njim letí,
Konjiča svojega podí.

Prijézdí na ravnó poljé,
Kjer lipe trí mi vkup stojé,

In notri k ljubici hiti,
Ki bleđa, mrtva zdaj leží.

Pod lipe ven jo nese trí
In tamkaj grob ji naredí.

In tíčica pa dan na dan
Na širno priletí raván,

In tam nad grobom obsedí,
In gostolí, in žvrgolí.

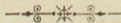

Vihra.

Trda noč vso zemljo krije,
Vihra čez polje vrši,
Dež na zemljo z néba lije,
In v obličje mi prši.

Naj le lije, naj le brije,
Z dežjem víhra naj vrši —
Le gorjé naj mi izmije,
Srce vróče ohladi!

Vprašanje,

Rad živel bi ko vi vesélo,
Rad z vami rádotno bi pel;
Ko bi srcé me ne bolélo,
Ko mogel biti bi vesél.

Saj kamor koli mi pogleda
Okó, povsod, povsod gorjé!
Človeka skrb preganja bleđa,
Težava tare mu srcé.

Kakó bi mogel mirno zreti
Jaz brata svojega gorjé ?
Kakó veselo mogel peti.
Ko njemu bol morí srcé ?

Udaja.

Utéši borno se srcé,
Prestani vendar žalováti,
Nosíti moraš to gorjé —
Saj si ne moreš pomagáti.

Hudó zares, oh prehudó,
Nesréča zdaj je ná-te vdrła,
Že bal sem se, srcé bornó,
Da ne bi sila nje te strla.

Dobrotni Bog ti moč je dal,
Da si ta strašni vdar prebilo,
On bo ti še moči dajal,
Da boš hudó gorjé nosilo.

Zató utéši se srcé,
Prestani enkrat žalováti,
Udano nôsi to gorjé —
Saj si ne moreš pomagáti.

Pustite me.

Oh kaj bi jaz ne hódil dolí,
Kjer grob pri grobu mi stojí,
Kjer mir okóli in okóli,
Kjer trudni človek sládko spi.

Na grob, ki kámenje ga krije,
Poklékam tamkaj dan na dan,
Okó mi sólze vroče lije
Na grob, ki zádnji je skopán.

Tedaj takó mi ne razsája
V nesrečnih prsih več gorjé,
Tedaj bolj mirno mi postája
To prerazbúrjeno srcé.

Pustite me, da na gomílo
Predrago siromák hitím,
Da tam gorjá si lajšam silo,
Da burno srce umírim.

Kakó bi bil vesel?

Zakaj pak nisi več vesel,
Ko bil si prejšnje čase?
Zakaj slovó od nas si vzel,
Zakaj živiš sam záse?

Poglej še cvéte ti mladóst —
Veséli se življenja;
Kedar dotéče te staróst,
Vesélje zate jenja.

Zato le urno k nam nazaj
V življenje se povrni,
In spet slovó z veseljem daj
Otóžnosti ti črni.

Pustíte me, pustíte me,
V otóžnosti ti moji,
Le sámí veselíte se
Življenja v sreči svoji.

Kakó vesel bi bil, ko ví,
Kakó bi živel z Vami,
Ko srce žalost mi polní
Po moji dragi mami? "

Samoti.

Kakó priljúbljena si ti,
Prijázna tiha mi samota!
Iz hrupa glásnega ljudi
Bežim sèm k tebi, jaz sirota.

Tù neopazován živím,
In preišljújem svojo tógo
Na skrivnem tukaj se solzím,
Srcé tolážim si ubógo.

Kaj meni svet se za gorjé,
Ki srce bratu napolnuje?
Kaj njega brigajo solzé? —
Hudobni svet jih zasmehuje.

Zató iz svéta jaz bežim
V naročje tvoje sèm, samota,
Na skrivnem tukaj se solzím
In lajšam si gorjé, sirota.

Na junakovem grobu.

Dokónčal si, tovariš mili,
Dokončal tek življenja si,
In našel v tihi tej gomíli
Počitek od terpljenja si.

Osóda kruta ni ti dala,
Da v rojstno legel bi zemljó,
Da tamkaj, kjer ti zibel stala,
Počilo trudno bi teló.

Na tujem sveti, v daljnji Bosni
Smrt bléda te zadéla je;
In tukaj zemlja tvoj ponósní
Živót v naróčje vzéla je.

Z domáčega ti ni zvoníka
Pel mili, znani glas zvoná,
In znancev mnóžica velíka
Za tvojím ni pogrébom šla.

Na tvojem grobu ni točila
Predrága mámica solzá,
Na tvojem grobu ni molíla
Za bráta séstrica Bogá.

Edíni jaz sem te izróčil,
Prijátelj, zemlji materi,
Továriš zvesti le je tóčil
Na zgódnji grob solzíco ti.

Zapústil drago si družino,
Zapústil si domáči svet;
In sèm v neznáno ti tujino
Prišèl si, mládolet.

Rešíti sužnega si brata
Iz krútih turških hótel rôk,
Da mu prostóst zasíje zlata,
Da mu potíhne britki jok.

A trda krôgla privršéla,
Prebíla blago ti srcé;
V nebésa duša ti zletéla
S té nehvaléžne je zemljé.

Počívaj le továriš míli,
Ti kónčal si življenja boj,
Ti zmágal si v vihárni sili —
Zaslúžil sladki si pokój.

O Bosna, Bosna! Kaj grobóve
Junákom izkopávaš ti,
Ki tvôje réšiti sinóve
Iz turških hóčejo pestí.

Pastir.

Na griči za vasíco malo
Pastir je pásel dan na dan,
Posédal na visôko skálo,
In glédal doli na raván.

Na píščal je vesélo pískal,
Da krog in krog donélo je,
In zdaj pa zdaj glasnó zavrískal,
Da čúlo je čez sélo se.

Takó na gríči je vesélo

Preživel s čedo dan na dan,
Prigánjal spet je v tiho sélo,
Ko hládni mrak je légal v plan.

In ko leséne mimo kočé

V začétku vási jo je gnal,
Na okno róžice cvetóče
Pastír je vsak večér dejál.

In dálje je glasno žvížgáje

Po vási čédo drobno gnal,
Zaklénil ovce v gôrke staje
In sládko sam potém zaspál.

A néki dan za čédo bélo

Pa stopa bled in tih pastír,
Ne žvížga več sedàj vesélo,
Ko žvížgal prej v večérni mir.

Pred kóčo majheno leséno
V začetku vási obstoji,
Za čédo gléda priljubléno,
Ki sama dalje v vas hití.

In ráhlo stópi v kóčo malo,
Mrtváški óder v nji stojí,
Na njem pa dékle blédo zálo
Ko ángelj iz nebá leží.

Molcé je stal na sóbe sredi,
Ko bil na tlà bi prikován,
In na obráz je glédal blédi,
Ki léžal tam takó mirán.

Na glávo svéže ji cvetíce
Dejál s tresóčo je rokó,
Poljúbil jo na blede líce
I hitel ven je v noč temnú.

In niso sólze prirosíle
Tedàj v oči goreče mu,
Da bi gorjé hudó hladíle
Srcé mladó moréče mu.

Še védno za vasíco malo
Pastír mi páse dan na dan,
Poséda na visóko skálo,
In gléda dóli na raván.

A več na píščal zdaj ne piska,
Razbíl jo je ob trdi rôb.
Nikdár več glásno ne zavríska,
Sedí tam nem in tih ko grob.

Molcé na večer čédo bélo,
Prižéne zopet v tího vas,
In dóli v kraj mirú za sélo,
Podá se sam v večerni čas.

Na gróbu ki neznàn je svétu,
Goreče móli blédi mož,
In vsak večér na grob deklétu
Polóži vénec lépih rôž.

Drevesu.

Globôko tebi so v skalovje
Vsadile korenine se,
Okóli njih bučí vodovje
In lije v globočine se. ..

Če tudi vóda že od davno
Sè silo v te zagánja se,
Je vendar déblo tvoje ravno
Vodovju ne uklanja se.

Kedär najhúje v svétnem bóji
Divjál viháar krog mene bó,
Že moč upéha duši moji —
Sil tvôjih spómnim se, drevó!

Z močjó novó spomín tvoj žile,
Sè srčnostjo mi duh navdá,
Stal trdno bom sred divje sile,
Ko ti, drevó, tu sred vodá!

Srcu.

Ne síli, ne síli mi v svet srcé
Ki z bléskom mamljívim te vábi,
Zadúši v sebi te sílne željé
In svet, srcé, mi pozábi! ..

Ta tíhi, samótni górski kot,
Srcé, bivalíšče ti bódi,
Ne síli, ne síli, srcé, od tod,
V neznáni svet mi ne hódi.

Kaj lépšega dáti ti móre svet,
Ko tí domáči so kráji,
Kjer vžival veselje sem mládih let,
Kjer tékli mi čási najsláji?

Saj kámor pogléda tu okó,
Spomíni se meni vzbudíjo,
Ki dúšo objémajo mi sladkó,
Sè srečo jo tiho polnijo.

Nedólžno veselje, sládkí mir
V tem kótu samótnem kraljúje;
Svetá šuméčega divji prepír
V ta tíhi kot se ne čúje.

Kakó tí v svéti živélo boš,
Kjer jéza, sovráštvo, hudóba?
Kakó ti v svétu živélo boš,
Ko znána ti njega bo zlóba?

In védno, ko vídiš kje gorjé,
Napólni te brídka tóga —
Kaj bóde v svéti še le, o srcé,
Kjer réva povsód in nadlóga!

Nazáj iz širókega tí svetá
Pritéčeš v dolíno malo —
A sprémljal te bode spomin gorjá,
Ki v svéti si je izpoználo.

In sréče tedàj ne najdeš več tod,
Ki v svéti si jo izgubílo,
Gorjé, ki si videlo ga drugód,
Bo tebi sréčo kalílo.

Zató ne síli mi v svet srcé,
Ki z bléskom mamljívim te vábi,
Zadúši v sebi te sílne željé
In svet, srcé, mî pozábi.

Slovenski vojak.

Na nóge, hrábri vi junáki,
Na nóge, brátom na pomóč,
Ki jih pod túrškimi divjáki
Obdáje róbstva túžna noč!

Takó čez naše je dežéle
Razlégal se vladárja glas,
In vkup so čéte hrábre vréle,
Tjà, kámor klícal jih je ukaz.

Hudó nam pač slovó je délo,
Ko drághi smo pusčáli dom;
A kdó ne bíl bi šel vesélo
Za súžno rájo v bojni grom?

Strašán napòr, strašná terplénje!
Strašná je ljúti boj divjál;
In mnog junák mladó življénje
Na tujem svéti je končál.

A zdaj je prosta Bosna zláta,
Ercégovine prost je sin,
Nikdár ne bode več nam bráta
Nesréčnega teptál Turčín.

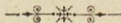
Mi bódemo se ž njim družíli,
Kar bratsko nam velí srcé,
Ž njim bodemo se veselíli
Nosíli bomo ž njim gorjé.

Naj le brezsručniki srdé se,
Pretéče dvigajo pestí,
Slovanom ljuto naj grozé se —
Zastónj ni tékla naša krí!

Da bridke sužnosti temína,
Slována zopet kríla bí,
Da rájo zopet pest Turčina
Brezsrčnega davíla bi?! —

Da vse zastonj trpljénje bilo,
Zastónj ves trud in boj in kri,
Da toliko zastonj v gomílo
Junáških léglo je ljudi?! —

Molčíte vi, ljudjé, molčíte,
Kaj vpitje vam pomága to?
Če še takó se nam grozíte,
Nikdár več rob Slován ne bo!!

V cerkvi.

V nedéljo sem v cerkev šel
In stópil sem v kot temán;
Po cerkvi slovésno donèl,
Z višáve je zbor glasán.

I petje s čaróбно močjó
Pretréslo mi je srcé,
Pripógnil sem na tla nogó
In sklénil pobóžno roké.

Na blédo lice okó
Točilo je vroče solzé,
Molítev goréče v nebó
Pošiljalo je srcé.

A nisem jaz zá-se prošnje
Goréče pošiljal v nebó,
Da míne mi v prsih gorjé,
Zvedrí se okó temnó.

Jaz prósil iz vsega srcá
Bogá sem, da mojih nadlóg,
Da mójega hránil gorjá
Bi tebe dobrótni Bog.

Svidenje.

Leží, leží poljé širôko,
Po pólji Sava lije se,
Nad Sávino vodó globóko
Želézna césta víje se.

Po céstí v dólgi vrsti zbráni
Vozóvi hlópejo votló,
Na séverno od južne stráni
Hitíjo čez poljé širnó.

Iz vózov pa ne zrêjo jasni
Obrázi čez zeléno plan,
Ne pétje, ne govóri glásni,
Ne čúje smeh se brezskrbán.

V vozóvih ranjeni vojniki
Na trdih pósteljah ležé,
In v bolečini preveliki
Boléstno réveži ječé.

Pomágat brátom so hitéli,
Ki pomoči prosíli so,
Za bráte bratje so trpéli,
Za bráte kri prelíli so.

Na pólji pred vasíco malo
Ustavi se nesrečni vlak,
Kjer mnógo se ljudi je zbralo,
Ko zémlja se zavíja v mrak.

Prinésli sabo so obílo
Pijáče hládne in jedi,
Junákom ránjenim v hladílo
Je blága mnózica delí.

Med mnózico ob dólgem vlaku
Ženíca siva se vrtí,
I óna bólnemu junáku
Prinésti hoče pomočí.

Že stópi v voz. V temotnem kotu
Leží mrtváško bled junák,
Že gíne slédnja moč živótu,
Očí objéma smrtni mra_čk.

Okó obrne v njo temnéče
Radóst mu lice spreletí,
„Oj mati, z Bogom!“ — zašepéče —
In mrtev že pred njo leži

Bolésten krik se krog razlégne,
Potèm ni čúti več glasú,
Ženico pa voják odtégne
Mrtvó z nad mrtvega sinú.

Srcé ni drugo ju ljubílo,
Na svétu bila sta samá,
In zdaj, da ne bi umorílo
Ljubéči mámki to srcá!

Na bojišči.

Začénja se bitva, topóvi grmé,
V grménje gredó mi junáci trijè.

Na mláde obraze jim légel je m̃rák,
Ter kamen pritíska jim srca težák.

Potegne čez čélo si prvi z rokó,
Skrivàj iz očesa otáre solzó:

„Ostavil sem drágo nevésto domá;
Ljubíla sva ž njó se, kot angeljca dvá.

Že drúgič oklícal je naju vikár,
Nedéljo prihodnjo bi šla pred oltár.

Srcé po devíci vzdihúje mi zdàj;
Bog vé, če domóv se povrnem še kdàj!“

Potegne čez čélo se drugi z rokó,
Skrivàj iz očesa otáre solzó:

„Pri materi stari na dômu živím,
Ter zánjo se trúdim, lepó jo gojím.

Vse druge nesréčni pokôpal je čas,
Jedíni ostál jej v zaslómbo sem jáz.

Po máteri srce vzdihúje mi zdàj;
Bog vé, če domóv se povrnem še kdàj!“

Potegne čez čelo se tretji z rokó,
Skrivàj iz očesa otàre solzó:

„Otrók neodraslih jaz tróje ímám;
Umrla je žena, odréjam jih sám.

Kdo jésti jim bode ter píti dajál?
In kdó jim v obrámbo z ljubéznijo stál?

Siróte uboge! kam pójdejo zdàj?
Bog vé, če domóv se povrnem še kdàj!“

Čez rávno se pólje molcé poženó,
In v sečo krvavo nogé jih nesó.

Ko zvezde nad póljem zvečer zagoré;
Junáci na zémli vsi tríje ležé.

Porázil jih ljuti je bôjni vihar,
Kaj mati, nevesta in déca mu mar!

Smrt Indža Vojvode.

Razprostíra se širôka zémľja,
Túžna zemľja, oj bolgárska zemľja.
Vsred Bolgárske vléče se gorovje,
Skálnato gorovje, sívi Bálkan.
Pod Balkanom mesta in vasíce,
Pod Balkanom trg leží Gujúmli.
Da mi vídite vsi trg Gujúmli!
Ni več trg, to mesto je velíko.
V srédi hiše, na okróg šotóri,

Kamor zrè okó šotóri beli.
Oj kakó je živo v teh šotórih
Oj kakó je živo in vesélo!
V njih možjé ležijo brez števila,
Brez števila divji kirdžalije.
Bog pogúbi divje kirdžalije,
Bog pogúbi, zémlja je požrla!
Vso dežélo so opustošili,
Mesta bela in vasí požgáli,
Pomorili jádne prebiválce.
Kar blagá je bilo, vse pobráli,
Vse pobráli, v trg Gujumli znesli.
Zdaj ležijo léno po šotórih,
Vino píjejo, pojó pijáni,
Da razléga se po pólju širnem,
Da razléga se na sívi Báľkan,
Sred šotórov malih vélik šótor,
Sred šotórov bélih zelen šótor,
Na šotoru jábelko od zláta

Svéti se ko v zraku žarko solnce.
Pred šotórom hódi pazna straža,
Pazna straža, mládič kirdžalíja,
A v šotóru na preprógah mehkih
Brez skrbí na tleh sedí trojica,
Vsi trijé glavárji kirdžalíjski.
Prvi Kára Feje glavár krvavi,
Drugi Déli Kádir silovíti,
Tretji Indže Vójvoda mogóčni,
Vojvoda, bolgárska izdajíca.
Indže Vodja, žalostna ti mati!
Da bi máti tebe ne rodíla,
Da bi máti tebe ne vzgojíla!
Ti sramóta si bolgárske zemlje,
Ker si Indže Vodja izdajíca,
Izdajíca rojstne zemlje svéje,
Rojstne zemlje, oj bolgárske zemlje,
Ker po rojstni svoji zemlji rópaš,
Rópaš jádne ródne brate svoje!

Ti sramóta pravoslavne cerkve,
Ker si višnjega Bogá pozábil,
Cerkev bóžjo, pravoslavno cerkev,
Ker ne móliš več, ne hódiš v cerkev,
Marveč brátiš se z nevérci Turki,
Ž njimi brátiš, kristijáne tláčiš.

U šotóru na preprógah mehkih
Brez skrbí sedé trijè glavárji,
Vino píjejo trijé glavárji,
Píjejo od jutra do večéra.
Pa zavpíje v mráku Indže Vódja,
On zavpíje, da se šótor strése,
Káراكolja bárjaktarja zóve : „
„Káراكolja, bárjaktar ponósní,
Idi po šotórih kirdžalíjskih,
Po šotórih ídi pa razglášaj :
Dolgo po šotórih že ležímo,
Dolgo, od nedélje do nedélje.

Kdor zaúpa dolgí svoji puški,
Kdor zaúpa sablji zakrivljeni,
Svitlemu zaúpa jatagánu,
Pa zaúpa kratkim samokrésom,
Vstane jutri naj o zláti zori,
Osedlá naj čilega konjíča,
Ide z máno naj na plen junáški !

Pázno ga poslúša Káراكoljo,
Pázno ga poslúša, se priklóni,
Ide iz šotórâ Káراكoljo,
Da oznáni vójevode povélje.
Glávo zmáje Kara Feje krvavi,
Glávo zmaje silni Deli Kadir,
Vojevodi Indžu govoríta :
„Indže Vódja, bimbaší mogočni,
Oj ne hódi jutri na plenítev,
Jutri ne, dne drúzega počákaj.
Práznik íma jutri vaša cerkev,

Vaša cerkev, pravoslavna cerkev,
Velik praznik, dan Trojice svéte,
Láhko bi se tebi kaj zgodilo,
Láhko bi živénje ti minólo ;
Oj ne hódi jutri na plenítev,
Jutri ne, dne drúzega počákaj!“

Zakrohóče divje Indže Vodja,
Zakrohóče se ter odgovárja:
„Kaj je meni naše cerkve práznik!
Dvajset let jaz dolgo puško nósim,
Dvajset let jaz nósim krivo sabljo,
Nosim svítli jatagán širóki,
Pa za pásom kratka samokreša.
Célo turško zémljo sem prehódil,
Od šuméčega morjá do Sáve,
Od Karpát mogóčnih do Olímpa.
Dvajset let po turški zemlji róпам,
Bódi pétek, bodi tudi svétek

Meni dnevi vsi bilí enáki —
Jutri zgodaj idem na plenítev,
S pólnimi povrnem se rokámi.“
To izréče, vina si nalíje
Vina si nalíje, v grlo zlíje.

Ko zasíje zjutro zláta zôra,
Sred poljá stojíjo konji čili,
Tri sto kónj opravljenih bogato,
A na konjih divji kirdžalíje.
Ob stranéh visé jim dolge puške,
Dolge puške, zvéste kirdžalíjke,
In ob bóku bridke krive sablje,
A za pasom jatagán nabrušen,
Jatagán pa dvoje samokresov.
Pred šotórom krasnim Indža Vodje
Mlad stojí in krépek kirdžalíja.
V róci čílega drží konjíča,
Indža Vodje bélega konjíča.

Zlátom uzda mu je okována,
Srebrom mu prepróga je obšíta.
Z nógo bije, glásno konj rezgéče,
In vesélo pred šotórom skáče,
Sèm ter tje mi vláči kirdžalijo.
Stópi iz šotóra Indže Vodja,
Vrat lobódji belcu z rôko gládi,
Vrat mu gládi, prime ga za grívo,
V sedlo belcu róčno se zažéne,
Pa zletí izmed šotórov v polje.
Da mi vídite vi Indža Vodjo!
Oj kakó sedí na čilem belcu,
Oj kakó on z belcem poigráva!
Da, krasán junák je Indže Vodja,
V celi četi njemu ni primére!
Ponosíto pred krdelom jáha,
Jáha njemu barjaktár na strani,
Barjaktár ponósni Karakóljo.

Dolgo jaha po goráh konjica,
Dolgo jaha célo letno jutro.
Ko na nebu se ustávi solnce,
Pod goró se vstavi četa ropna.

Pod goró leží vasíca béla,
Uzum - Jeniköi, vasíca lepa.
Sred vasíce cerkev pravoslavna,
V cerkvi pravoslavni svéta maša,
Sveta maša v čast Trojíce svéte.
In vaščani v cerkvici klečijo,
In Trojico sveto tam slavijo.
Tiho jaha četa skoz vasíco,
Tiho jaha do cerkvíce bele,
Urno belo cérkvico obkóli.
Indže Vodja v cerkev se zažéne,
Na iskrénem konji v cerkev sveto.
Spred oltarja sune starca popa,
Divje sune, da na tla telébi,

Da po tleh se trikrat preobrne.
Kélih prime divji Indže Vodja,
Sveti kelih v svojo kletó rôko,
Pa po tleh raztrósi sveti krúhek,
Drághi, zláti kelih v žep si vtákne.
Kakor med ovcami vólcje básni
V cérkvici moríjo kirdžalije.
Ko po cérkvi vse so pomoríli,
Ven iz cérkve plánejo divjáci,
Razkropíjo se po lepi vási,
Razpršíjo se po hišah bélih.
Kar dobé blagá po hišah belih,
Vse blagó izvléčejo pred hiše,
Da bi s hišami ne pogorélo, ..
Da bi ž njim ponášali se pótlej.

Skoz vasíco jaha Indže Vodja,
Lahno jaha na konjiči belem,
Pa se zadovoljno nasmehúje

Krasen plen pridóbil si je danes,
Krasen plen, predrági zláti kelih,
Pa se zadovoljno nasmehúje.

Zvésti konj do kočé ga prinése,
Male, skrite kočé kraj vasíce.
Dvorec majhen je pred malo kočó,
Srédi dvorca débel senčen oreh,
Pod oréhom senčnim majhen déček,
Majhen deček, dvánajstleten deček.
V roci íma puško dolgocevko,
Ogleduje puško dolgocevko.

Pred otróka jaha Indže Vodja,
Predenj jaha, začne ga dražíti :
„Čuješ li me ti pastírče mlado,
Kaj če tebi puška dolgocevka,
Kaj če tebi, ni za te orožje !
Rôke tvoje dete so preslábe,

Da bi mogle puško vzdrževáti,
Puško vzdrževáti, naravnáti,
Óči, déte, tvoje so preslabe,
Da bi mogle puški cilj izbrati.
Daj pastirče dolgocevko meni,
Pa uréži raje tanko šiba.
Bolje bode tebi tanka šiba,
Šiboj bodeš svinje mlade tepel,
Svinje tepel, gónil je na pašo.“

Jezno ga pogleda malí deček,
Jezno ga pogleda pa mu pravi:
„Pústi v miru me junák neznáni,
Ne norčúj se zaničljívo z mano;“
Ne zahtévaj puške dolgocevke,
Jaz ne dam ti puške dolgocevke,
Ni res, kar ti meni besedúješ.
Rôke moje niso več preslabe,
Lahko puško dolgo mi držíjo.

Lahko jo držijo, naravnájo.
Jaz oči imám, ko sókol bistre,
Vidim orla ti pod nebom višnjim,
Vidim srno na planíni strmi.
Jaz ne dam nikómur puške svoje,
Niti tebi, ki sedàj me prosiš,
Niti dam je drúgemu človeku.
Svéta méni puška dolgocevka,
Svéta meni, dokler bodem žível.
Oče meni puško je izróčil,
Malo pred posílno smrtjo svojo,
Puško mi izróčil, pa naróčil:
Ná to puško, drago déte moje,
Zvésto hrani puško dolgocevko,
Hráni jo, ne dajaj je nikómur.
Kedar dróbnó ti teló poraste,
Ukrepé se tánke ti ročíce,
In očí se tvoje pobistríjo,
Vzemi puško, vrzí jo čez ramo,

Pa odprávi se na strme góre,
Pa osvéti svojega očeta —
Ne pozábi, kar ti právim, dete :
Ko zaglédaš, déte, Indža Vodjo,
Nanj naméri, vstréli Indža Vodjo.
On ustrélil tebi je očeta.
Pázno jaz poslúšal sem očéta,
Pázno slúšal dobro si zapómnil.
Drugo pómlad idem na planíne,
Da osvétim svójega očeta,
Da ustrélim Indža Vojevodo.“

Zakrohóče divji Indže Vodja,
Zakrohoče, dečku beseduje :
„Ni hodíti treba ti na góre,
Da osvétíš svojega očeta,
Da ubiješ Indža Vojevodo.
Glej, stojí pred tabo Indže Vodja.
Jaz sem, déte, Indže Vojevoda.

A jaz tebi puško dolgo vzamem
Pa prelómim puško čez koleno,
Da ne bodeš streljal Indža Vodje“.

To izreče, konja pošegeče,
Skóči lehno k dečku Indže Vodja,
Da uzame dečku dolgocevko.

Skóči deček gibko s tal na noge,
Gibko skóči, skrije se za oreh.
Sméje se na konji Indže Vodja,
Sméje se, okróg oréha skače,
Pa podráži zopet s konja dečka:
„Daj mi puško, ti pastirče mlado,
Daj mi puško, za junáka puška,
Za junáka, ne pa za pastírja.
Bolja tebi tanka dolga šíba,
Šíboj tanko mlade svinje tépeš
Svinje tepeš, góniš je na pašo“.

Slúša za oréhom deček mladi,
Sluša ga, ne reče mu beséde.
Krog oréha lázi, skrbno pázi,
Pa uzdigne puško dolgocevko,
In naméri jo na Indža Vodjo.
Naravná jo v prsi mu široke,
Pa izproži puško deček mladi.
Póči puška, Indže Vodja vzdihne,
Težko vzdihne, pa omáhne v sedlu,
S konja belega na tla telébi.

Pridrvé se divji kirdžalije,
Pridrvi se prvi Karakoljo,
Kárákoljo, bárjaktar ponósni.
Ko na tleh zagléda Indža Vodjo,
Líce blede, prsi mu rdeče,
Oj rdéče od krvi premnóge,
Ki iz rane v prsih vre široke,
Skóči s konja divji Kárákoljo,

S konja skóči pa na dečka plane.

A zastóče bleďi Indže Vodja,
Zašepéče, Kárákolju reče :

„Pústi dečka, dragi Kárákoljo,
Pústi dečka, ne ubíj otrôka.“

Sluša vodjo divji Kárákoljo,
Pa utakne sabljo spet v nožnico.

Spet zastoče bleďi Indže Vodja,
Žašepéče, tiho dečku reče.

„Bog s tebó pastírče mládo môje,
Bog s tebó in vrlo tvojo majko,
Ki rodila takega junáka,
Ki ustrélil Indža Vojevodo.

Dvajset let po turški zemlji rópal,

Dvajset let prelíval kri rdéčo,

Méřil se z najboljšimi junáci,

Vse junake v boju sem premágal,

Vse premágal, nihče pa ni mene.

Bog s tebó in vrlo tvojo majko,
Ki rodila takega junáka,
Ki ustrélil Indža Vojevodo.
V mojem žepu je stotína zlátov,
Vzemi zláte, ti pastírče mládo,
Vzemi je v spomín na Indža Vodjo.
Móli zá me, oj pastírče mlado,
Móli za me in za mater môjo,
Oj za mater, jádno mater môjo,
Da ubógo srce jej ne poči,
Ko izvé, da sin jej je pogínil,
Oj poginil sin kot kirdžalija,
Sred neštétih strašnih svojih grehov.“

To izréče bleđi Indže Vodja,
To izréče, duša mu utéče.

Spléli so nosíla kirdžalije,
Na nosíla djali Indža Vodjo,

Pa prenéšli ga u trg Gujumli,
V trg Gujumli v kirdžalijski tabor,
Pod goró so jamo izkopáli,
Vodjo mrtvega u jamo djali,
Pa zasúli zopet temno jamo.

Kedar drugo jutro solnce vstalo,
Tam nad jamo truplo je ležalo,
Mrtvo truplo Indža Vojevode.

Drugo jamo zdaj so izkopáli,
Drugo jamo, dvakrat globokejšo,
Položili nanjo Indža Vodjo,
Pa zasúli jamo so globóko.

Kedar drugo jutro solnce vstalo,
Spet nad jamo truplo je ležálo,
Mrtvo truplo Indža Vojevode.

Tretjo jamo zdaj so izkopáli,
Tretjo jamo, trikrat globokejšo,
Položili vanjo Indža Vodjo,
Pa zasúli so globóko jamo,
Naredili so nad jamo griček,
Da u jami truplo bi ostalo.

Kedar drugo jutro solnce vstalo,
Spet nad jamo truplo je ležalo,
Mrtvo truplo Indža Vojevode.
Noče zemlja trupla Indža Vodje,
Ker je Indže Vodja velik grešnik.

Dve nedélji truplo je ležálo,
Dve nedélji tam nepokopano.
Kdor je vidi, plašno se prekríža,
Se prekriža, v stran nogó obrne.

Ko to čuje v Slivnu stara mati,

Noče vérovati stara mati,
Kar ljudje hudobni govorijo
Noče vérovati, oh ne more! —
Noč in dan po sinu je jokála,
Noč in dan po sinu je molíla,
Da bi pústil divje kirdžalíje,
Da bi se povrníl v Slivno mesto,
V Slivno mesto, k stari svoji majci,
Da bi se spokóril svojih grehov.

Noče vérovati stara mati,
Pa ustane zgodaj v jutro starka,
Ter napóti se u trg Gujúmli,
V trg Gujúmli, v kirdžalijski tabor,
Pa zagleda tam pod góro truplo,
Mrtvo truplo Indža Vojevode,
Indža Vodje, svojega otróka.
Ko zagléda mati sina truplo,
Milo materi pri srcu bilo.

Pade jadna mati na zemljico,
Brez zavésti na zemljico trdo.
Dan in noč je mati tam ležála,
Brez zavésti na zemljici trdi.

Kedar v jutru solnce posijalo,
Prebudí se jadna stara mati,
Prebudí se pa na noge vstane,
Vzdigne truplo sina Indža Vodje,
Truplo vzdigne, dene je na ramo,
Pa odpravi s truplom se na góre,
K samostanu blažene Trojice.
Truplo težko, mati pa je stara,
Mati stara, komaj truplo nese."
Stokrat truplo težko odložila,
Stokrat stara mati odpočila,
Lila sólze nad otrôkom svojim
Sólze lila, zanj Bogá prosíla.

Ko četrta zóra zasijala,
Pride v góre mati k samostanu,
K samostanu blážene Trojice.
V cerkev nese truplo jedna mati,
V sveto cerkev blážene Trojice,
Pred oltár velíki truplo nese,
Ki posvéčen blážení Trojici,
Pred oltár velíki truplo dene,
Pade zraven trupla stara mati
Brez zavésti na zemljíco trdo.
Dan in noč je mati tam ležála
Brez zavésti na zemljíci trdí.
Kedar v jutro solnce posijálo,
Prebudí se jedna stara mati,
Prebudí se, pred oltár poklekne,
Móli matí k blážení Trojici,
Vróče moli, dolgo mati moli,
Dolgo moli, oj tri dolge dneve,
Dneve trí in trí nočí tihótne.

Moli za pregrešnega otroka,
Kirdžalijo Indža Vojevodo,
Koji stóril brez števila grehov,
Sred nešteti grehov je poginil,
Velik grešnik, nespovedan grešnik,
Da po smrti zdaj pokója nima,
Ker zemljica noče ga iméti.

Ko četrta zora zasijala,
Vstane mati, od oltarja stopi,
Pa kopáti začne sínu jamo,
Pred oltarjem blažene Trojice.
Sè solzami zemljo je močila,
Sè solzámi zemljo je mečila,
S prsti matí zemljo je kopála,
Oj kopála, bólestno ječála,
Pa molila k blaženi Trojici
Za otroka Indža Vojevodo.

Sedem tednov mati je kopála,
Sedem tednov noč in dan kopála.
Ko nastála osma je nedélja,
Jadna mati jamo izkopála.
V cerkvi blážene Trojíce,
Pred oltarjem blážene Trojíce,
Dolgo jamo, dolgo in globôko,
Oj globóko jamo in širôko,
Oj širôko za dvojico trupel.

Kedar mati jamo izkopála,
Pade matí na zemljíco trdo,
Na zemljíco zraven sina trupla,
Mrtva pade jadna stara mati.
Pridejo menihi samostanski,
Molijo menihi samostanski,
Molijo od jutra do večéra,
Za pregrešnega Vojvódo Indža,
In za njega jadno staro mater.

V jamo truplo denejo menihi,
Prvo truplo Indža Vojevóde,
Drugo truplo jadne stare majke,
Zraven sina truplo stare majke,
Pa zasújejo globóko jamo.

Ni izvrgla zemlja Indža Vodje,
Ni izvrgla, dala mu počitek.
Bog usmílil se je Indža Vodje,
Pa odpústil mu neštéte grehe,
Oj neštete, oj velíke grehe,
Vse odpústil radi stare majke.

Mirno zdaj počiva Indže Vódja
Zraven svoje jadne stare majke
V sveti cerkvi blážene Trojíce,
Pred oltarjem blážene Trojíce.

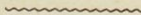

Zadnji dan leta.

Tu klečim pred tabo ôtrok tvoj,
Rad bi se zahvalil, oče moj,
Rad bi se zahválil Ti na vsem,
Kar si stóril meni v létu tem.

Rad bi se zahválil, a kakó,
A kakó izréčem naj vse to,
Kar u srci notri mi kipí?
Jézik moj izráza ne dobí!

A saj tebi tréba ni beséd,
Tebi je odkrít najmánjši sled;
Bog, Ti vidiš notri v srca nam,
Béreš v mojem mojo hvalo sam.

Stari hajduk.

Oj za Carigradom, mestom krásnim,
Oj za Carigradom, mestom glásnim,
Kraj morjá, obzidan spred in zad
Vzdíga se na robu tèmen grad.

Molk in strah okolo njega vláda,
Morje le kipi ob steni gráda.
Molk in strah sred zračnih je zidín,
Ž njima bol, gorjé, obúp, pogín.

V gradu temnem hírajo jetníki,
Turškega násilstva mučeníki,
V gradu temnem, v síli smrtnih muk,
Stóka v temni ječi star hajdúk.

Večni Bog, dokláj naj tu še hiram,
Večni Bog, dokláj naj tu še umiram,
Oh dokláj, dokláj še to gorjé
Naj razjéda borno mi srcé.

A duhá ne vklénejo okóvi,
Oh duhá ne záprejo zidóvi,
Prost iz temne ječe léta mi,
Po bolgárski zemlji šéta mi. "

Po bolgárski zemlji preljubljeni,
Po bolgárski, tužni zapuščeni,
Kjer gorjé povsód, obúp povsód,
Stóka, joka moj nesrečni rod.

Po bolgarski, kjer družina môja
Skriva se po górah brez pokója,
Duh moj plava tužno brez mirú,
Zre gorjé bolgárskega rodú.

In potrt od bede te neznósne
Vrača se z bolgarske solzorósne.
Stok in jok, obúp in vse gorjé
Páda mi žaréče na srcé.

In to srce, srce moje vróče
Zvíja se pod silo to in stóče,
Zvíja se in jóče brez mirú
Vre, kipí k mogočnemu Bogú.

Vre, kipi k zavétniku pravice,
Naj razlómi strašni bič krivíce,
Naj ustavi strašno to britkóst,
Naj Bolgárju podeli prostóst.

Moč jetníku túžnemu odréče,
Grenka sólza v lice mu poteče.
Skoraj, skoraj dokončano bo,
Skoraj, skoraj vse prestano bo.

Čuj, koráki vótli po hodníki,
Kjer ječé in hírajo jetníki —
Vrata se odpró, in v hram gorjá,
Planeta Bolgárja dva mladá.

Oče, oče, prosta domovina,
Prosta gôra, prosta je dolina,
Prosti, oče ljubi, prosti vi,
Prosti so Bolgárji, prosti vsi!

Dol od zemlje širne, zemlje svéte,
Prišle so junakov hrabre čete,
Prišel je z junaki hrabri car,
Planil na sovrága, ko vihár.

Oče, oče to je bila bitev,
Oče, oče, to bila moritev,
Hrabro vruga razdejáli smo,
Bol stoletno maščeváli smo.

In sedàj je prosta domovina,
Prosta gôra, prosta je dolína,
Prosti, oče ljubi, prosti vi,
Prosti so Bolgarji vsi.

In jetnika nova moč prešine,
Zar veselja čez obráz mu sine,
In molitev vróča iz srcá
Da pravičnega mu vre Bogá.

Večni Bog, ti čul si prošnje môje,
Vsmílil si se, oče, dece svôje.
Hvala, hvala, oče, ti zató,
Hvala, hvala, večno ti nebó.

In na zvesto srce svoje vróče,
Stisne sina svoja jádni oče,
Stisne od veselja, sreče nem
In solzé se vlijejo vsem trem.

„Oh, vzemita me sebó, vzemíta,
Oh nesíta me sebó, nesíta,
Oh nesíta me na béli dan,
Oh nesíta me pod naš Balkán.

Da jaz vidim prosto domovíno,
Prosto vidim gôro in dolíno,
Da pred smrtjo svojo prost junák
Pijem domovíne prosti zrak.

Góri v prostem, prostem rojstnem sveti,
Oh kakó lehkó bo meni vmréti,
Oh kakó lehkó pusti teló
Duša, srečna dvigne se v nebó.

V bolgarsko zémljo, zemljo mílo,
Položíta truplo mi v gomílo,
V domovini prosti sladko spal,
Bom slobóde nje se rádoval.“

In zдробíla spone sta jekléne,
In na veje djala ga spleténe,
Zapustila ž njim britkosti dom,
Nesla ga na dragi prosti dom.

Dalje dalje čez poljé široko,
Dalje dalje čez vodó globóko,
Dalje dalje čez goró in plan
Neseta očeta noč in dan.

Mirno ležal na nosilih, oče,
Mirno trpel bolečine vróče,
In obráčal željno krog okó,
Iskal zemljo rojstno preljubó.

Ko dospéjo gor na bele próde,
Bele prode bistre Tundže vóde,
Vstávita sinóva se mladá —
To bolgárska prosta je zemljà.

In počásno ráhlo in pazljívo
Vzdigneta očétu glavo sivo,
Na nosíla posadíta ga,
Rahlo z rókama držíta ga.

Gléda starček domovíno prosto,
Gléda, gleda pólje to in hósto,
Gleda, gleda, kakor da okó
Hóče mu popíti zémljo to. ..

Gléda, gleda—gleda dolgo časa,
To bolgársko zemljo pólno krasa,
Gléda, gleda — iz oči svitlé
Rádosti privréjo mu solzé.

Sklene roke véle razoráne,
Dvigne gor v nebó oči pijáne,
„Prósta, prósta“ tího góvori,
Nágne glavo, in sladkó zaspí.

Deklè in marjetica.

Ležal za vasico je travnik zelèn,
Z marjétcami ves lepó okrašèn.

Po stézi čez pólje pa brhek deklič,
Priskáče, pripóje, brezskrben ko tič.

Ko vgléda pred sabo to cvetje lepó,
Zaklíče veselo dekletce mladó :

Marjétice nežne, cvetice lepé,
Saj vender prišlè ste na naše poljé.

Kakó sem želéla, da pride vaš čas,
Kakó sem težkó pričakávala vas!

Oh, ko bi pač znale marjétice vé,
Kaj meni zgodílo dni se je té.

A — saj pripovéda vesóljni si svet,
Da vé za skrivnósti marjétični cvet.

Da gléda človeku na dno srcá,
In vídi, kaj notri zakríto imá!“

Pripógne se k tráti deklétce mladó,
Marjético vtrga cvetočo lepó.

Obráča, obráča cvet, lep in čist,
Pa púli iz venca za lístičem list.

In ustne kipéče krožèč na sméh,
Sè strahom in upom v ognjenih očéh.

Deklétce nedolžno, dekletce lepó,
Marjétici beli besédi takó:

„Marjética néžna, oj cvet krasán,
Povéj mi, povej, me li ljubi Boján?

Povéj, ali ljubi me on zvestó,
Povéj, ali šáli se z máno samó!“

Obráča, obráča cvet, lep in čist,
Pa puli iz cveta za lističem list.

Povéj, ali ljubi me on zvestó,
Povéj, ali šáli se z máno samó.“

Za lističem bélim je listič odpál,
Kaj bóde, kaj bóde poslednji dejál?

Povéj, ali ljúbi me on zvestó — —
Povéj — — — ali šali se z máno samo.“

Za lističem belim je listič odpál,
Kaj zadnji, kaj zadnji je listič dejál?...

Pretrése po célem živótu jo mraz,
In láhko zbledí jej rdeči obráz.

Bojéča upíra na cvet očí,
Na cvêti več lista nobénega ní —

Za lističem belim je listič odpál,
Kaj zadnji, kaj zadnji je listič dejál? - - -

Spet strese prekrásno postavo jej mráz,
A kmalu razjásni se spet jej obráz.

Glavíco zmajè, se zasméje glasnó,
Da daleč odméva čez pólje ravnó:

„Marjética cvétna, to grda je laž,
Marjética cvétna, ti nič ne znaš.

Ko znala bi res Bojána ti,
Ko zrla bi ti mu v globóke oči, — — —

Ko slíšala ti bi beséde sladké,
Ko znala Bojánovo ti bi srcé!

Kakó je Bojanov objem mehák,
Kakó je Bojánov poljúb sladák! —

Marjética bela, tvoj góvor je laž,
Marjética bela, ti nič ne znaš!

In stébllice šibko mej prsti zdrobí,
Ter daleč od sebe skoz zrak zadrví.

Od trate odskače, in poje glasno,
Da jasno glasí se čez pólje ravnó :

Naj pravi, kar hoče, lažnjivi mi svet,
Naj pravi, kar hoče, nevedni mi cvet.

Kaj mari, kaj mari je meni za nje,
Ker slušam le svoje ljubéče srcé,

Ki bíje, in pravi mi glásno ves čas,
Da ljubi on mene, ko ljubim ga jaz,

Iz vse svoje duše. iz vsega srcá,
Iz vse svoje duše — do konca svetá.

Spomladi.

Za góro tam sólnčice tone svitló,
U sóbici dékle leží bolnó.

Na póstelji mehki ječéč leží,
Za solncem tonéčim pošilja očí.

Iz mrklega óka na blédi obráz
Priléze mu svitla solzíca ta čas.

Pri póstelji mati sedéva zvestó,
In vidi, in vidi, nje rôsno okó.

„Ne jokaj, ne jokaj otròk, saj nadlóg,
Oj kmalu, oj kmalu bo konec in tog.

Glej skópnel po zemlji debéli je sneg,
Zeléna je zopet dolína in breg,

In vônjav in svež in gorák in mehák
Nad zemljo prelíva že zopet se zrak,

V naravi se gibljejo nove močí,
V življenje pomlájeno vse se budí.

Zaúpaj, zaúpaj moj srčni zaklád,
I tebe, i tebe ozdrávi spomlad.

Še malo, še malo pa bode nadlóg,
Otròk mi preljúbi, nam konec in tog.“

Na póstelji hčerka vzdihne težkó,
Povzdigne v mater mrjóče okó.

„Oj mati, oj mati, kaj moč je zemljé,
Ko zlómljeno revno človeško srcé.

Oj mati, oj mati ta lepa pomlad,
Vrniti bi srcu li mogla zaklád?

Oj mati, oj mati več dolgo ne bó,
Da pojdem za dragim pod hládno zemljó.“

In mati ustane, iz sóbice gré,
In zunaj otíra si skrívaj solzé — — — —

Ko zjutraj, ko zjutraj napóčil je dán,
Zvenèl po dolíni je zvon glasán

Ko v drugič je sínilo solnce svitló,
Iz kóče so nésli deklétce mladó.

Tri cvetice.

U polji, u polji so cvetke tri,
Po celi dolinici lepših ni —

U góri, u góri pa hrastje trijè,
Mogóčno, ponósno v nebó kipé.

Pustíli so hrastje goró strmó,
In príšli in príšli v pólje ravnó.

In príšli so tjakaj k cvetícám trem,
Takó govoríli sestricám trem :

„Oj čujte, oj čujte cvetice tri,
Oj čujte, oj čujte sestřice tri.

To stébelce vaše drobnó in šibkó,
Polómi, polómi vas víhra lahkó.

A krepke in trdne smo rásti mi,
Mogočni, neustrášni smo hrasti mi.

Ovíjte, ovíjte se vé krog nas,
Da víhra sovrážna ne zlómi vas.

In cvetke sladkó nasmehníle so se,
Krog hrastov mogóčnih ovíle so se.

To niso, to niso cvetice tri,
To lepe so, lepe deklíce tri.

In niso to hrastje jáki trijè,
To mladi, to mladi junáki trije.

Zakaj je bil raztresen.

Mládec od desete maše
Vrne se iz farne vási,
Stára mati stoji v vratih
Ter pozdravi ga prijazno.
V sóbico prinese skledo,
Pa postavi jo na mizo.
Ko za mizo mi sedíta,
Pa popraša stara mati,

Pa popraša déte drago:
„Oj-povej mi, sin preljubi,
Mnogo ti bilò ljudi je,
Danes pri deseti maši?
Ali videl si sred vernih
Tudi teto, s teto strica?“
Kri obráz oblije sínu,
Pa oči pobési v skledo,
In pretrgano počasi,
Dobri majki sin besédi:
„Vsa prepolna je pobóžnih
Bila danes hiša božja,
Da se délala je tema
Ob očéh u cerkvi meni,
Da nobenega mi niso
Znale tam oči obráza,
Niti tete, niti strica
Nisem videl tam sred vernih.“
Čudno to se starki vidi,

Ali sinu nič ne reče.
Sin pa zre pred se u skledo,
Strmo zre, molčé zājéma.
Ko nekterikrat zajéla
Tečne sta jedi iz sklede,
Spet popraša mati sina :
„Dete moje, dete drago,
Ti si dobrega spomína,
Nu, povej mi kaj je pravil
Danes vam gospód v govoru?“
Kri obráz oblije sinu,
Grižljejj pót zgreší mu v grlo,
Pa se onde okašljuje, ..
In pretrgano, počasi
Sivi majki sin besédi :
„Nisem slišal, mati môja,
Kaj gospod nam je govóril,
Včeraj jutro vstal sem zgodaj,
Šel senó kosít sem v góro,

Čez goró pa vel je veter,
Píhal mi ob čelo potno,
Pa sem v góri se prehládil,
Da sem gluh na desno úho.“
Čudno to se starki vidi,
Ali sinu nič ne reče,
Sin pa zre pred se u skledo,
Tiho zre, hlastnó zajéma.
Ko nekterikrat zajéla
Tečne sta jedi iz sklede,
Spet popráša mati sina:
„Kdo je bral to službo božjo,
Ki končála tako zgódaj?“
Zarudí u líce lepo,
Ko da ogenj ga opálil,
In vročina vre mu v glavo,
Da mu dahne pót na čelo.
In pretrgano počasi,
Negotovo, neizvestno,

Sívi majki sin besédi :
„Mladi bral kaplán je mašo,
Ki prišél pretekli teden.“
Strógo ga pogléda starka,
Ga pogléda, ga pokára :
„Ni kaplán bral službe božje,
Davi bral je službo božjo. —
Sin, ti nisi bil pri službi
Danes na nedéljo sveto.“
Milo sin pogléda mater,
Milo gleda, milo prosi :
„Mati moja, zláta mati,
Ne hudujte se nad máno. ..
Bil sem jaz pri službi božji,
Res sem bil, a bil raztresen.
Káko bi ne bil raztresen,
Mati moja, mati zláta,
Ko sem videl tam pred sabo,
Videl angelja sred vernih.

Nisem videl drugih vernih,
Nisem čul beséde božje,
Nisem glédal jaz gospóda,
Angelja samó sem glédal,
Pa sem mislil, pa sem molil:
Ko bi htel me kdaj ljubíti
Tá - le angelj, tá - le angelj!“

Narasli potok.

Po pólji gredó mi deklíce tri,
Oj lépe, oj lépe cvetíce trí.

Vesélo gredó mi čez ravno poljé, ..
Pa pridejo tjakaj do kálne vodé.

Narásel hudó je čez noč potòk,
Odnésel je brv vrtínec globòk.

Kaj bóde, kaj bóde deklíce sedàj?
Na óni, na óni ne mórete kraj.

Ob vodi mi hódijo dečle lepé,
Pa zmérjajo té - le nevšéčne vodé :

„Zakaj si narásel ti grdi potòk,
Zakaj zdaj takó si globòk in širòk!

Zakaj si odnésel nam brv tenkó,
Da ni nam mogóče čez tvojo vodó?

Zakaj si takó globòk in širòk,
Ti grdi, ti grdi, ti húdi potòk?“

Zastonj je zmirjánje, zastonj je krič,
Potòk za vse to ne zméni se nič.

A sèmkaj, a sèmkaj čez poljsko raván
Pripóje, priúka mladénič krasán.

„Kaj delate tukaj, deklíce tri,
Kaj delate tukaj, cvetíce tri?“

„„Odnésla nam brv je čez noč vodà,
In mé, in mé zdaj ne moremo tja.““

Zasméje se brhki mladénič ta čas:
„Pa jaz čez vodo poneseš vas.“

Spoglédajo se deklíce tri,
Rdéča jim stópa v lice kri,

In tiho med sabo šepéčejo vmes;
„Drugáče, drugáče ne pridemo čez.

Potòk je razdrážen, potòk je zdivján,
Mladénič, mladénič pa mlad in močán.“

Nalóžil je prvo na krépke roké,
In srečno prenesel jo onkraj vodé.

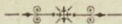
Nalóžil je drugo na krépke roké,
In srečno prenesel jo onkraj vodé.

Pa vrne po tretje deklè se zdaj,
Da nese, da nese na oni jo kraj.

Pa ko se poglédata v lepi obráz,
Do tamnih las zardíta ta čas.

In kedar prenése čez divji jo tók,
Mladénič deklíce ne dene iz rók.

On nese naprej jo čez pólje ravnó,
On nese jo v kóčico svojo svitló.

Zakaj ni mogla šivati.

Stara mati je šivála,
Hčerka mláda počivála,
Ni iglícá hčeri tekla,
Mati njé je tiho rekla:

„Kaj je tebi, zlata môja!
Da ne vbáda ígla tvôja?
Dánes le po sili šiva,
Jedva dregne, pa počíva“.

Déklica je zardéla,
Majki tiho je veléla:
„Mati mila! od šivánja
Mene sama skrb odganja.“

„Naša kokla čopogláva.
Kodropérna in rjáva,
Šla iz gnézda na dvorišče,
Bog vé, česa tamkaj išče.“

„Jajca béla me skrbíjo,
Ako v gnézdú se ohladíjo,
Mehki zárod ves pogíne,
Prédno more iz lupíne.“

„Naj se gnezdo s čim pogrne,
Dôkler spet se kokla vrne, —
Mati! dáj mi tjakaj íti,
Naglo zópet hočem priti.“

Brzo vstala, ven skočila,
Tam se dolgo zamudila,
Kedar pride šivat nêče,
Mati njena zópet reče :

„Kaj je tebi, zlata môja!
Da ne vbada ígla tvôja?
Le po silí zópet šíva,
Jedva dregne, pa počíva.“

Déklica je zardéla,
Majki tiho je veléla :
„Mati mila! od šívánja
Zopet mene skrb odgánja“.

„V hlevu je pri jaslíh Dima,
Ki teletce dôjno ima ;
Rúka, lačna se ozira,
Ali vrata kdo odpira“.

Dételje jej naložimo,
Hládne vôle prinesimo! —
Matí! daj mi v hlévec iti;
Naglo zópet hočem priti.“

Brzo vstala, ven skočila,
Tam se dolgo zamudila.
Kedar pride, šivat nêče;
Mati njena zópet reče:

„Kaj je tebi, zlata môja!
Da ne vbáda igla tvôja?
Le po sili zopet šiva,
Jedva dregne pa počíva.“

Déklica je zardéla,
Majki tiho je veléla:
„Mati mila od šivánja
Zópet mene skrb odgánja.

„Solnce peče in ogréva,
Da letéča vrana zéva;
V mojem vrtu so cvetlice
Obrnile v tlà glavíce.“

„Da jim ne bi prilivála,
Gréda véla bi ostála. —
Mati! dáj mí v vrtec iti;
Naglo zópet hočem priti.“

Brzo vstala ven skočila,
Tam se dolgo zamudíla,
Kedar pride, šivat neče; “
Mati njena zopet reče:

„Kaj je tebi, zlata môja!
Da ne vbada ígla tvoja?
Le po sili zópet šiva,
Jedva dregne pa počiva.“

Déklica je zardela,
V tlà pozrla, oneméla —
Pa zapoje glásna tica
Iz razôra prepelíca :

„Ne poslušaj, mati stara !
Tvoja hčerka tebe vára,
Kder pod kóso cvetje pada ;
Tam bi stala vedno rada.“

„Sin sosedov reže trávo,
Ki je zmešal njeno glávo,
In zató jo od šivánja
Res le sama skrb odgánja.

Ljubica.

Ležal na mrtvaškem odru
V sobi temnej mlad je mož
Sredi belih sveč brlečih, ..
Sredi lepih svežih rož.

Mrtveca od jutra v večer
Hodijo ljudjé kropít,
Vsi so prišli, samo nekdo
Ni prišel tjà zanj molit.

Vsi so prišli, samo ljube,
Ljube k njemu ni bilò,
Ljube mlade, ljube lepe,
Ki jo ljubil je srčnó.

Pa pred kočico dekleta
Drobne stikajo glavé,
In skrivnostno šepetajo
V úho si besede té:

„Vsi so prišli, vsi so prišli,
Ga kropit in zanj molít,
Samo ona, samo ona,
Ni prišla se poslovit.

Saj sem rekla, saj sem rekla,
Da je čisto brez srcá,
Da za njega nič ne mara,
Da za norca ga imá.“

V sobici ženice sive
Jagode prebírajo,
Gibajóč čeljusti stare
V vrata se ozirajo.

Vsakega motréč pazljivo,
Sive glave májejo,
Mej seboj odduška srčnej
Bolečini dájejo :

„Glejte, glejte vsi so prišli,
Cvetkove le ni bilò,
Kdo bi mislil, kdo bi mislil,
Da brezsrčna je takó.

Kaj se hoče, kaj se hoče,
Svet zapustil je Gospod ;
Brez vestí je, brez srcá je,
Tak je zdaj ta mladi rod.“

Drugo jutro zgodaj zgodaj
Zvon se tužno je glasil —
Kdo nocoj je neki zopet
Sè zemljé se preselil?

Hitro se izvé novica,
Blískoma po vasi gré:
Cvetkova je preminula,
Počilo jej je srcé.

Kralj in kraljica.

Hodílo po polji ravnem
V nedéljo deklè mladó,
Krog njega cvetic brez broja,
Najlepše deklè bilò.

Brezskrbno hodéč je pélo ..
Sládsko čez ravno poljé,
Imélo je čisto dúšo
Imélo lehkó srcé.

In tukaj in tam postálo,
Pripognilo se do tal,
In z mehko rôko iz trave,
Utrgalo cvet je zal.

In dévalo k cvetki cvetko
Dekléte veselo je,
Navilo si venec cvéten,
Ovilo ž njim čélo je.

Ponósno zibljóč glavíco
Je pévalo sred poljá,
Kot da je cvetična Vila
Prišlá na zémljo z nebá.

„Oj cvétke, cvetke nêžne,
Jaz tudi cvetíca sem,
Oj cvétke, cvétke nêžne,
Jaz vaša kraljícá sem.

Katera cvetíca v polji
Tak zoren imá obráz?
Katera tak krasen venec
Na glavi imá kot jaz?

Oj cvétke, oj cvétke něžne,
Jaz tudi cvetica sem,
Oj cvetke, oj cvetke nežne,
Jaz vaša kraljica sem!

Skloníte, oj cvétke poljske,
Skloníte glavé tedaj,
In svojo kraljico krásno
Pozdrávíte vse sedaj!“

Poslúšale jo in zrle
Cvetíce poljá lepé,
Čudéč se kraljici lepi ..
Priklánjale k tlam glavé.

Po pólji pa čil mladenič
Vesélo pojóč hiti,
Ustavi se pred deklétcem
Priklóni se, góvori:

Če ti si cvetíc kraljica,
Jaz cvetnih duhóv sem cár,
In cvetni kraljici rôko
In srce ponujam v dar.

In prosim, kraljica lepa !
Ti venec mi zvij krasán,
Naj nosim na glavi mladej
S tebòj ga čez cvétni plan.

In cvetna kraljica krasna
Živó zardéla je,
In pléla je písan venec,
V lasé mu ga déla je.

Držeč se za róke béle,
Hodíla sta sred poljá
Zarés ta cvetíc sta krásna
Kraljica in kralj bilà.

Črna žena.

Noč mrzla po zemlji za Volgo leží,
Po stepi sneženi junák hití.

Hití na konjíči u támno noč
In vrlega vranca vspodobuja na moč.

Naprěj, naprej ti moj vrli vrán,
Naprej, naprej čez sneženo raván.

Oj lèti, oj lèti mi v stepni mrak,
Oj lèti, oj lèti ko tíček lahák.

Kaj nama je noč, kaj mari je mraz,
Saj midva junáka sva, ti in jaz!

Če prav je zamétel sneg stezé,
Saj dobro poznavá to stepno poljé.

Po dnevi, po noči, že leto in dan
Podíva se obupno čez širno raván.

Naj solnce jo greje, naj dež jo škropí,
Naj vihra tuléča čez stépo vrší.

Po dnévi, po nóči se sléheren čas,
Podíva tja doli v majheno vas.

Saj doli počitek imáva obá,
Plačila tam doli dobíva midvá.

Naprej, naprej ti moj vrli vran,
Naprej, naprej čez sneženo raván.

Oj léti, oj léti mi v stepni mrak,
Oj léti, oj léti ko tiček lahák.

Ko védel bi ti, ko védel bi ti,
Kaj v srci se plašnem méni godí!

Zanésel k nam se je strašni glas,
Da kuga je prišla dol v majhno vas.

Dol v majhno vas, kjer ona živí,
Za kojo v ljubézni mi srce gorí.

Okólo vasí kozáki stojé,
Nobénega noter, ni ven ne pusté.

A črna žena notri v vasi,
Oj kuga hudobna, neusmilno besní,

Besní neusmilno, neusmilno morí,
In proti morilki pomóči ni.

In mòrda, in mòrda sedàj i njó
Zagrábila je z okrútno rokó.

In mòrda in mòrda . . . Oh ne, ne!
Moj Bog, ti čuval si moje deklè.

Oj leti, oj léti ti vrli moj vran,
Oj léti, oj léti čez snežno raván.

Glej srce mi kljuje strah grozán;
Oj léti, oj léti moj vrli vrán.

Sred stepe snežéne sélo leží,
Pred sélom kozák na konji sedí,

Na konji sedí, napénja okó,
Napénja uhó in čúva skrbnó,

Da ven iz vasí ne uide kedó,
Da noter v vas ne pride kedó.

„Kedó je“ zavpije v noč kozák,
„„Oj tiho, oj tiho, vrli junák,

Oj tiho, oj tiho, nikar se ne boj,
Glej, jaz sem, kozák, prijátelj tvoj.

Čes stépo široko prihájam jaz,
V to málo vas se podájam jaz.““

„In noter sedaj ne moreš ti,
Tu noter zdaj črna žena morí.“

„Jaz črne žené se ne bojím,
Oj pústi, kozák, da v vas pohitim.““

„Glavárju zastávil sem jaz glavó,
Da nihče ne pride mi v vas le-tó.“

„Ne jézi, ne jézi se ti z menoj,
Jaz moram, jaz moram u vas nocoj.“

Glej notri u sélu deklè živí,
Za koje v ljubézni srcé mi gorí.

Oj dekle mladó, oj dekle lepó,
Oj dekle ljubó, oj dekle zvestó.

Dni tri je nisem jaz videl že,
Dni tri koprni mi po njej srcé.

In zdaj ne vem, ni-li že mordà
Zagràbila déve črna ženà.

In vróča ljubézen in strášni dvom,
Prignála sta me na deklétov dom.

Ti tudi še čvrst si in mlad, moj bràt;
In ímaš katero deklíco ràd,

O koji se súdejo tvoje željé,
Po koji dehtí ti mladó srcé.

Gotóvo, gotovo ti čútiš z menój
Ta strah, ki pretresa mi srce nocój!

O pusti, naj grem v to vasíco jaz,
Da zopet gledam njen zorni obráz.““

„Naj bo, prijáatelj! A ven iz vasí,
Potem več priti ne moreš ti!“

II.

Spet legla na stepo je temna noč,
Po stepi pa dije vihár na moč,

In láchke snežínke po zraku drví,
In v gostem vršénji po stépi podí.

Oj vrni, oj vrni se jézdec nazaj,
Ne hódi, ne hódi na stepo sedaj!

A njemu vihár in tema ni mar,
On jáha napréj, napréj med vihár.

Pred sábo drží deklíco mladó,
In stiska na prsi deklíco ljubó.

„Oj Ivan, Ivan, bojím se zeló,
Oh meni je v srci takó hudó.“

„„Oj draga, naj tèma ne straši te nič,
Ta dívji vihár naj ne pláši te nič!

Saj jaz in moj vrli, zvésti vran
Poznáva predóbro stépnó raván.

Moj zvésti vranec je čil in jak,
In ni nas zapázil nobèn kozák.

Za náma je kúžno sélo sedaj,
Jaz nésem čez stépo na drug te kraj,

Kjer čist in zdrav se širi vzdúh.
Neznàn je kúge morílني puh.

In tamkaj zdrúžena bóva midvá
Živéla vesélo in sréčno obá.““

„Oj Ivan, Ivan bojím se zeló,
Oh meni je v srci takó težkó.

Očeta in mater, in bráta ljubá
Ženà mi je črna pobrála obá.““

„„Ne tóži, ne tóži, saj oni sedàj
Užívajo góri zažéleni raj ;

In jaz ti bom oče in mati in bràt,
Ki neizrekljivo imám te ràd.““

Pritisne na srce deklè junák,
Pritisne na ustne poljúb gorák.

Po stepi širóki vihár vrší,
In láhke snežinke krog njih podí,

A v žilah ju žgó bolečine hudé,
U prsih jim stiska strah srcé.

„Moj Bog, kaj hoče-li strah le-tá,
Kaj hoče ta bol, ki v meni divjá?

Oh meni, oh meni život gori,
U glávi, u glávi se meni vrtí.“

„„Potrpi, potrpi le kratek čas,
Do kočé te skoraj privédem jaz.““

In dalje, in dalje skoz temo in sneg,
Čez stepo jih žene obúpni beg.

„Moj Bog, kaj hóče ta griz in strah,
Ta bol, ki me strésa ko víhra prah.

Oj Ivan, Ivan, oh meni se zdí,
Da črna ženà me že morí.“

„„Ne, ne! ne govóri sedaj takó,
Oh meni je v dúši takó hudó.““

In dalje čez snéžno raván se podé.
„„Obváruj nebó nas črne žené.““

„Oj Ivan, Ivan zakaj si prišel,
Zakaj si prišel, zakaj me odvèl!

Zakaj, zakaj si me vzel sebó,
Zdaj moraš umréti i ti z menó.“

„Življenja ti mojega sreča i kras,
Živim s teboj in vmrjem ta čas.““

In dalje in dalje skoz temo in sneg
Čez stepo jih žéne obupni beg.

„Moj Bog, kaj hóče-li strah le-ta,
Kaj hoče ta bol, ki v meni divjá.““

In dalje čez snežno raván se podé.
„Obváruj nebó nas črne žené.““

„Oj Ivan, Ivan že črna ženà
Tiščí me, davi, oj žena strašnà.“

„„Oj molči, oj molči mi ljúba ti,
Oh mene, oh mene se gróza lastí.““

In dalje in dalje skoz tèmò in sneg
Po stepi jih žene obúpni beg.

„Usmíli, usmíli se nas nebó,
In váruj te smrti, strašnè takó.“

„Oj Ivan, Ivan“ . . . se vótlo glasí,
In dalje beséde iz ust jej ni.

Obúpno jo stisne na pláho srcé,
Poljúbi jo slástno na ustne sladké.

Gorjé! Na ustnah ledén je mraz,
Ledén je živòt in bled obráz.

Mladéniča strésa strah grozán,
Po žilah gorí mu ogenj strašán.

Objéma z rokáma truplo ljubó,
In strastno poljúblja lice bledó.

In dalje in dalje drví se vran. —
. Ne teci, ne teci — saj vse zaman.

Kogar si izbrála je črna ženà,
Ne réši več moč nobena ga

Ugásnila že mu je mláda moč,
Objéla mu duh je smrtna noč.

In truplo drží s krčevíto rokó,
Raz konja se zgrúdi na mrzlo zemljó.

Še v smrti objéta v snégu obá
Ležíta sred pústega tam poljá.

Vihár pa divjá čez stépo snežnó,
Zavíja obá v odéjo hladnó.

To duša moja je sanjava.

Razpénja se nebó visóko,
Nebó visóko in širóko;
Na njem brez brója zvezd gori,
In v milem svítu se bliščí.

Oj ni nebésna to planjáva,
To dúša moja je sanjáva;
Brezbrojne niso to zvezdé,
To msili v duši so na té.

